DETERMINANTE PROFESIONALNOSTI MEDICINSKIH SESTARA-TEHNIČARA

Determinants of professionalism of nurses technicians // **STRUČNI RAD** //

Marković Jelena, Đurović Olivera

Specijalna bolnica za cerebrovaskularne bolesti „Sveti Sava“ Beograd

Sažetak: Determinante profesionalnosti su faktori koji utiču na zdravlje zdravstvenih radnika pozitivno i negativno, a znamo da Svetska zdravstvena organizacija zdravlje definiše kao stanje potpunog fizičkog, psihičkog i socijalnog blagostanja a ne samo odsustvo bolesti i iznemoglosti.

Cilj istraživanja: Prikazati elemente koji u najvećoj meri utiču na profesionalnost medicinskih sestara.

Materijal i metode istraživanja: Istraživanje sprovedeno u Specijalnoj bolnici „Sveti Sava“ Beograd, uzorak je činilo 50 medicinskih sestara-tehničara. Materijal prikupljen opservaciono indirektnom, deskriptivnom i metodom slučajnog uzorka. Instrument koji je korišćen u istraživanju je anketni list.

Rezultati: Kolegijalnim odnosima zadovoljno je 40% ispitanika, autonomijom u obavljanju radnih zadataka zadovoljno 30%, podrškom predpostavljenih 35% ispitanika je zadovoljno, 80% ispitanika je emocionalno iscrpljeno, zadovoljstvo raspoloživim vremenom za obavljanje radnih zadataka ima 30%, profesionalnim usavršavanjem i napredovanjem je zadovoljno 30% ispitanika, dok iscrpljenost prilikom pomisli na posao navode svi ispitanici.

Diskusija: Determinante profesionalnosti su u velikoj meri zastupljene u profesiji medicinskih sestara. Rezultati istraživanja su pokazali da navedene determinante u velikoj meri utiču na profesionalnost zaposlenih.

Zaključak: Na osnovu istraživanja sprovedenog u Specijalnoj Bolnici „Sveti Sava“ u Beogradu može se zaključiti da postoji veliki broj socijalnih determinant koji utiču na profesionalnost pozitivno i negativno.

Ključne reči: Determinante, profesija, zadovoljstvo, medicinska sestra-tehničar.

Abstract: Determinants of professionalism are the factors that affect the health of health workers positively and negatively and we know that the WHO defines health as a state of complete physical, mental and social wellbeing and not merely the absence of disease and exhaustion.

Aim: Show the elements that largely affect the professionalism of nurses.

Material and Methods: The study was conducted in the Special Hospital "Sveti Sava" Belgrade from 01.05.2012 to 01.06.2012, on a sample of 50 nurses. The material collected indirect observational, descriptive and a random sample. The instrument used in the study questionnaire.

Results: Collegial relationships are satisfied with the 40% of respondents, the autonomy to do their jobs satisfied with 30% support superiors 35% of respondents were satisfied, 80% were emotionally exhausted, the satisfaction of the available time to perform tasks has 30%, professional development and advancement satisfied 30% of respondents, while exhaustion EDEN thought to work listing all respondents.

Discussion: Determinants of professionalism are largely represented in the medical profession nurses. Results research showed that these determinants greatly affect the professionalism of employees

Conclusion: Based on research conducted in the Special Hospital "Sveti Sava" in Belgrade it can be concluded that there are a number of social determinants that affect the professionalism of positively and negative.

Key words: Determinants, profession, satisfaction, nurse.

UVOD

Kroz sve aspekte našeg života provlači se kvalitet. Zadovoljstvo medicinskih sestara-tehničara je sastavni deo kvaliteta rada u zdravstvenim ustanovama. Jer od stavova zaposlenih, njihovog ponašanja i radnog iskustva zavisi kako će obaviti svoj posao. Kroz posao ljudi teže da ostvare ekonomsku stabilnost, identitet i razvoj svoje ličnosti, status i prestiž u društvu, samoostvarenje, samostalnost, kreativnost, socijalnu interakciju. Zaposleni žele da se kroz posao razviju i ostvare kao osobe, da koriste i razvijaju svoje talente i veštine da radom postignu rezultate i uspeh koji će biti prepoznatljiv. Pri tome posao ne obuhvata samo obavljanje radnih zadataka već i

interakciju sa kolegama, rukovodiocima, poštovanje pravila politike organizacije, dostizanje standarda radnog učinka, življenja u radnim ustanovama koje često nisu idealne. Zadovoljstvo poslom se definiše kao pozitivna emocionalna reakcija i stavovi pojedinca prema svom poslu. Ona predstavlja kombinaciju unutrašnjih i spoljašnjih faktora. Unutrašnji podrazumevaju prirodu posla koji pojedinac izvršava, zadatke koji čini posao, profesionalni razvoj, osećaj odgovornosti i dostignuća na poslu. Spoljašnji faktori podrazumevaju uslove rada, kao što su plata, saradnici i rukovodioci. Unutrašnji faktori unapređuju statistiku a spoljašnji preveniraju nezadovoljstvo. Najvažnije determinante zadovoljstva poslom su in-

teresan i kreativan posao, dobri odnosi sa rukovodiocima i kolegama, visoka zarada, autonomija u radu, mogućnost napredovanja kao i sigurnost posla i sposobnost pravljenja bilansa između privatnog i poslovnog života. S druge strane nezadovoljstvo poslom utiče na zdravlje zaposlenih posebno mentalno zdravlje, depresiju i anksioznost, dok je korelacija sa fizičkim zdravljem umerena (4).

PROFESIONALNI RAZVOJ

Malo je događaja koji tako presudno utiču na ljudski život kao što je izbor zanimanja. Čovek će biti zadovoljan svojim poslom ukoliko on zadovoljava veći deo njegovih interesovanja, želja i potrebe. Odgovarajući izbor zanimanja

nije značajan samo za pojedinca, posmatrano sa ličnog i humanističkog aspekta ima izražen i društveni značaj. Završetak škole i zapošljavanje su prelomni trenuci, jer ulazak u radnu sredinu predstavlja prelaznu fazu, kako u procesu formiranja stručnih sposobnosti, tako i u procesu psihosocijalnog sazrevanja. Profesionalno ponašanje kao i svi prateći subjektivni psihosocijalni elementi se uče tokom života (4). Tad nastupa ono što neki autori nazivaju profesionalni razvoj, koji zahteva usklađivanje aspiracija, interesovanja i vrednosti pojedinca sa uslovima i mogućnostima koji sadrži svet realnosti. Profesija medicinskih sestara-tehničara je aktivno polje delovanja koje je usmereno na brigu za zdravlje ljudi. Medicinska sestra mora biti emocionalno zrela, stabilna, profesionalna i svoj posao mora raditi sa puno ljubavi, poštovanja i znanja.

DETERMINANTE PROFESIONALNOSTI - UTICAJ NA ZDRAVLJE

Poznato je da ponašanje i biološki faktori utiču na zdravlje ljudi. Ono što većini ljudi nije poznato jeste to da i socijalni uslovi okruženja mogu da utiču na zdravstveno stanje čoveka. Determinante profesionalnosti su faktori koji utiču na zdravlje medicinskih sestara-tehničara pozitivno i negativno, a znamo da Svetska zdravstvena organizacija zdravlje definiše kao stanje potpunog fizičkog, psihičkog socijalnog i mentalnog blagostanja a ne samo odsustvo bolesti i iznemoglosti (5). Zdravlje je determinisano kao unutrašnji faktor, kao što su genetika, ponašanje, kultura, navike i životni stil, tako i spoljašnji faktori, kao što su preventivni, kurativni i promotivni aspekti zdravstvenog sistema, a takođe i elementi koji su van zdravstvenog sistema uključujući:

- Ekonomske faktore, kao što su tržište
- Socijalni faktori, kao što je siromaštvo
- Faktori okruženja, kao što su klimatske promene
- Tehnološke promene kao što su informacione tehnologije

CILJ ISTRAŽIVANJA

Prikazati elemente koji u najvećoj meri utiču na profesionalnost medicinskih sestara-tehničara

MATERIJAL I METODE ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je sprovedeno u Specijalnoj bolnici „Sveti Sava“ u period od 01.05.2012 do 01.06.2012 godine, na uzorku od 50 medicinskih sestara-tehničara. Uzorak je formiran metodom slučajnog uzorka. Korišćena metoda u radu bila je anketa, instrument upitnik napravljen za potrebe istraživanja.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA SA DISKUSIJOM

Determinante profesionalnosti su u velikoj meri zastupljene u profesiji medicinskih sestara. Rezultati istraživanja su pokazali da navedene determinante u velikoj meri utiču na profesionalnost. Mnoga strateška dokumenta naglašavaju, značaj uticaja determinatni profesionalnosti, na zdravstveno stanje ljudi, pre svega njihov veliki uticaj na mentalno zdravlje stanovništva (4).

Većina ispitanika pripada osobama ženskog pola (83%), a muškog pola je 17%, starosnih grupa do 30 godina 30%, od 30 do 40 godina 60%, preko 40 godina života 10% ispitanika. Najveći broj ispitanika ima srednju stručnu spremu (85%), dok 15% ima višu stručnu spremu. Kod najvećeg broja ispitanika zastupljene su determinante koje utiču na profesionalnost medicinskih sestara-tehničara.

Zadovoljstvo kolegijalnim odnosima navodi 40% ispitanika, do je 60% nezadovoljno kolegijalnim odnosima. Svaki čovek je kreativniji ako ima autonomiju u obavljanju svojih zadataka ovim istraživanjem smo došli do podatka da je nešto manji broj ispitanika zadovoljan autonomijom 30%, dok je 70% nezadovoljno autonomijom u obavljanju poslova. Prisustvo emocionalne iscrpljenosti navodi 80%, dok 20% kaže da nije emocionalno iscrpljeno. Podrškom predpostavljenih je zadovoljno 35%, a 65% ispitanika je nezadovoljno podrškom

predpostavljenih. S obzirom da se obim administrativnih poslova iz godine u godinu povećava, 30% ispitanika je odgovorilo da je zadovoljno raspoloživim vremenom za obavljanje radnih zadataka, a 70% je nezadovoljno. Svi ispitanici navode kao najzastupljeniju determinantu profesionalnosti sa kojom se susreću zaposleni u bolnici „Sveti Sava“ u Beogradu, iscrpljenost prilikom pomisli na posao.

ZAKLJUČCI

Na osnovu istraživanja koje je sprovedeno u Bolnici za cerebrovaskularne bolesti „Sveti Sava“ u Beogradu može se zaključiti da postoji veliki broj elemenata i činjenica koji utiču na zadovoljstvo i nezadovoljstvo poslom. Najvažniji elementi koji utiču na profesionalnost su korektan odnos među kolegama, autonomija u obavljanju zadataka, podrška predpostavljenih, raspoloživo vreme za obavljanje radnih zadataka. Nezadovoljstvo poslom izražava se kroz nezadovoljstvo autonomijom u obavljanju posla, podrškom predpostavljenog, umor pri pomisli na posao, emocionalna iscrpljenost i to su unutrašnji faktori na koje se može uticati odnosno povećati zadovoljstvo. Sa ciljem povećanja zadovoljstva zdravstvenih radnika i prevenciji determinanti profesionalnosti potrebno je organizovati predavanja sa ciljem podizanja nivoa svesti kod mladih o važnosti pravilnog izbora buduće profesije, jer osoba koja voli svoj posao može uspešno i na adekvatan način da ga obavlja.

Raditi na poboljšanju uslova rada, obezbediti dovoljno kvalitetnih sredstava za rad. Organizovati preventivno-rekreativne odmire, druženja, razna takmičenja iz sporta u cilju poboljšanja međuljudskih odnosa i poboljšanja komunikacije među kolegama. Poboljšati komunikaciju na horizontalnom i vertikalnom nivou između zaposlenih. Podržavati ispitanike koji su spremni da se profesionalno usavršavaju. Pružiti zaposlenim veću autonomiju u obavljanju poslova kao i podršku od strane predpostavljenih, obezbediti više vremena za izvršavanje istih.

Literatura:

1. Aćimović, T., (2004): Uticaj starijih sestara na održavanje motivacije za bavljenje profesijom medicinske sestre, Visoka zdravstvena škola strukovnih studija, Beograd.
2. Milić, A., (1988): Rađanje moderne porodice, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd
3. Munćan.B., (2009): Sestrinska etika, Visoka zdravstvena škola strukovnih studija, Beograd
4. Simić.M., Kovačević K., (2004) : Mentalna higijena, Visoka zdravstvena škola strukovnih studija, Beograd.
5. Tijanić, M., i saradnici., (2008): Zdravstvena nega i savremeno sestrinstvo, Visoka zdravstvena škola strukovnih studija, Beograd.